

บทที่ 3

การประกอบธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับ

การประกอบธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับ ต้องอาศัยความชอบและความเอาใจใส่ของผู้ประกอบธุรกิจในการดูแลไม้ดอกไม้ประดับแต่ละชนิด ผู้ประกอบธุรกิจควรต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับไม้ดอกไม้ประดับชนิดนั้นๆ ที่เราจะขาย วิธีการปลูก การดูแลรักษา ศัตรูพืชที่เกิดกับไม้ดอกไม้ประดับชนิดต่างๆ ปุ๋ยที่ใช้ ดินที่ใช้ในการปลูก ส่วนผสมในการปรุงดิน

การเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับ สำหรับไม้ประดับขนาดเล็ก ในการซื้อครั้งแรกๆ เราจะต้องลงพื้นที่เข้าไปดูถึงสวนเพื่อให้ได้ไม้ดอกไม้ประดับที่ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยสถานที่ในการเลือกซื้อไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ตลาดคำเที่ยง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยรายชื่อไม้ดอกไม้ประดับขนาดเล็ก ได้แก่ ผักเป็ดแดง เข็มแดง หลิวไต้หวัน ชาทอง ชาชกเกียน มะลิ ไทรทอง คายตะกั่ว เศรษฐีเรือนนอก เศรษฐีเรือนใน หนวดปลาชุก ผกากรอง คุณนายตื่นสาย กาบหอยแครง เฟื่องฟ้า โกสน เฟอร์นชนิดต่างๆ เช่น เฟอร์นบอสตัน เฟอร์นขนนก เฟอร์นใบมะขาม รายชื่อไม้ดอกไม้ประดับต้นใหญ่ ได้แก่ ลีลาวดี ลีนมังกร คริสติน่า โมก บานบุรี สนประเภทต่างๆ ได้แก่ สนสามสี สนจักร สนเลื้อย สนมังกร ต้นไม้ตามฤดูกาล เช่น ในหน้าหนาวก็จะเป็นดาวเรือง คริสต์มาส พิทูเนีย อุปกรณ์ในการตกแต่งสวน ได้แก่ หลั้วานวลน้อย หลั้วามาเลเซีย กระถางดำ กระถางดินเผา ดินปลูก อิฐประสาน

ไม้ดอกไม้ประดับ หมายถึงพันธุ์ไม้ต่างๆ ที่นำมาปลูกประดับตกแต่งบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย อาคารสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดความร่มรื่น สวยงาม เหมาะสมสำหรับพักอาศัย และมีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ไม้ดอกไม้ประดับ หมายถึง พันธุ์ไม้ทุกชนิดที่ปลูกเพื่อใช้ประโยชน์จากความสวยงามของดอก ทั้งที่บานสวยงามอยู่กับต้น หรือตัดดอกไปใช้ประโยชน์ ไม้ดอกไม้ประดับแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ของการปลูกได้ 2 ประเภท ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ คือ พันธุ์ไม้ดอกไม้ทุกชนิดที่ปลูกเพื่อชื่นชมความงามของดอกในขณะที่ติดอยู่กับต้น ไม้ดอกไม้ประดับนี้กลีบดอกจะบาง ก้านดอกสั้น เห็นได้ง่าย เช่น ชวนชม ลีลาวดี แพงพวย บานบุรี พิทูเนีย เข็ม ชบา พุทธรักษา บานชื่น ดาวกระจาย เป็นต้น ไม้ตัดดอก คือ พันธุ์ไม้ดอกไม้ทุกชนิดที่ปลูกไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดดอกมาจำหน่ายหรือนำมาใช้ประโยชน์โดยตรง เช่น ใช้ประดับแจกัน หรือประดับตกแต่งในงานพิธีต่างๆ เช่น กุหลาบ เฮอร์บีร่า ลิลลี่ หน้าวัว

กล้วยไม้ เบญจมาศ คาร์เนชั่น แกลดิโอลัส ดาหลา บัวหลวง กระจี๊ว เป็นต้น ซึ่งไม้ตัดดอกเหล่านี้มีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ ดอกสวย สีสดสะดุดตา ก้านดอกยาวและแข็ง บานทน กลีบดอกหนา ไม้เหี่ยวแห้งได้ง่าย สามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน ไม้บานหรือร่วงโรย เหี่ยวแห้ง เร็วเกินไป

ชวนชม

ลีลาวดี

แพงพวย

บานบุรี

ภาพที่ 3.1 พันธุ์ไม้ดอกประดับ

กุหลาบ

เยอร์บีร่า

ลิลลี่

หน้าวัว

ภาพที่ 3.2 พันธุ์ไม้ตัดดอก

ไม้ประดับ หมายถึง พันธุ์ไม้ที่ปลูกเพื่อใช้ความสวยงามของทรวดทรง ลำต้น ใบ เป็นสิ่งสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงดอก ซึ่งบางชนิดอาจมีดอกหรือไม่มีดอกก็ได้ ไม้ประดับสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ไม้ใบ เป็นพันธุ์ไม้ที่มีรูปร่างลักษณะของใบสวยงาม สีสวย มุ่งหมายจะใช้ความงามของใบเป็นสำคัญ โดยปลูกไว้ในกระถางหรือแปลงปลูก พันธุ์ไม้เหล่านี้ เช่น เล็บครุฑ แสงจันทร์ เฟิร์น บอนสี โปร่งฟ้า โกสน ปริก เทียนทอง ปาล์มต่างๆ ฤๅษีผสม สาวน้อยประแป้ง วาสนา ไม้ฟิลิปปินส์ หมากเหลือง พลูต่าง เป็นต้น ไม้กระถาง เป็นการนำพรรณไม้มาปลูกลงในกระถางหรือภาชนะที่สวยงามเพื่อใช้สำหรับประดับตกแต่งอาคารสถานที่ สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย ดูแลรักษาได้สะดวก ซึ่งในปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยม โดยเฉพาะในเมืองใหญ่เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้พื้นที่ที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเป็นประโยชน์ ไม้กระถางจึงเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบัน เช่น กวนอิม สาวน้อยประแป้ง โมก โกสน เฟื่องฟ้า หมากชนิดต่างๆ เป็นต้น ไม้ตัดและไม้แคะ เป็นพันธุ์ไม้ที่มีทรวดทรง กิ่ง ใบ แตกต่างไปจากพืชทั่วไป เนื่องจากไม้ตัด ผู้ปลูกนำมาปลูกพร้อมกับตัดให้เป็นรูปต่างๆ มีทั้งที่ปลูกลงดินและปลูกในกระถาง ส่วนไม้แคะนั้นนำมาปลูกในภาชนะหรือกระถางเล็กๆ ซึ่งมีพื้นที่จำกัดให้อาหารและปุ๋ยน้อย ทำให้เกิดความแคะแกระ้น ไม้ทั้งสองจำพวกนี้ต้องการความเอาใจใส่ การดูแลเป็นพิเศษใช้เวลาดูแลนาน เพื่อให้ได้รูปทรงตามต้องการ ไม้ตัดไม้แคะจึงถือว่าเป็นไม้ประดับที่มีคุณค่าทางศิลปะ จึงทำให้มีราคาสูงและส่วนมากมีอายุยืนนาน พันธุ์ไม้ที่นิยมนำมาใช้ทำไม้ตัดไม้แคะ ได้แก่ สน ข่อย ตะโก โมก มะสัง ไทร มะขาม โพธิ์ มะนาวเทศ เป็นต้น

แสงจันทร์

เล็บครุฑ

ภาพที่ 3.3 พันธุ์ไม้ใบ

กวนอิม

ดาวน้อยประแป้ง

ภาพที่ 3.4 พันธุ์ไม้กระถาง

สน

ข่อย

ภาพที่ 3.5 พันธุ์ไม้ตัดและไม้แคระ

การปลูกต้นไม้ในกระถาง

พรรณไม้ที่นิยมปลูกในกระถาง ส่วนใหญ่เป็นพรรณไม้ที่ไม่มีรากแก้ว นอกจากจะนำมาตัดรากแก้วออกทำเป็นไม้แคระ การแบ่งกลุ่มของไม้กระถางอย่างกว้างๆ ตามลักษณะความต้องการแสงของต้นไม้ ได้ดังนี้ พรรณไม้กระถางในร่ม (Indoor Plants) เป็นพันธุ์ไม้ที่นิยมปลูกประดับในสถานที่ร่ม หรือในอาคาร เช่น ว่านต่างๆ บอน เฟิร์น สาวน้อยประแป้ง โกสน พุด่าง เดหลี วาสนา ก้ามหอย หมากผู้หมากเมีย กลีอกซีเนีย ออฟกันไวโอเลท ฯลฯ พรรณไม้เหล่านี้ต้องการแสงแดดเพียง 20–40% ชอบอากาศเย็น เป็นไม้ใบที่บอบบาง บางชนิดเปราะ บางชนิดเหนียว ใบเป็นมัน หรือสีต่างๆ ส่วนใหญ่จะมีสีเขียวมีลายใบ พรรณไม้กระถางกลางแจ้ง (Outdoor Plants) เป็นพรรณไม้ที่นิยมปลูกประดับสวน ริมรั้ว ริมอาคาร ระเบียง ที่นิยมปลูกเลี้ยงกันมาก เช่น โป๊ยเซียน เบญจมาศ กุหลาบ ชวนชม เฟื่องฟ้า ว่านสี่ทิศ คริสต์มาส ดาวเรือง เป็นต้น เป็นกลุ่มไม้ที่ชอบแสงแดด ปลูกกลางแจ้งหรือร่มก็ได้ แต่จะต้องได้รับแสงแดดมากกว่า 50% ขึ้นไป สามารถปรับตัวได้ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ถ้านำไปประดับในที่ร่มนานเกินไปจะไม่เจริญเติบโตต่อ

กระถางหรือภาชนะปลูก ชนิดของกระถาง ประกอบไปด้วยชนิดต่างๆ เช่น กระถางดินเผา กระเคลือบ กระถางลายคราม กระถางพลาสติก กระถางเซรามิค รวมถึงภาชนะอื่นๆ โดยกระถางดินเผา มีข้อดี คือ หาง่าย ราคาไม่แพงมาก ลักษณะของกระถางมีรูพรุนซึ่งช่วยระบายอากาศถ่ายเท ความชื้นของดินและเครื่องปลูกได้ดี ทำให้รากพืชได้รับออกซิเจนเพียงพอ และเจริญเติบโตได้ดีทำให้อุณหภูมิของเครื่องปลูกไม่สูงเกินไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูร้อน สามารถทำลายและกำจัดศัตรูพืชได้ง่ายโดยการต้ม อบไอน้ำ หรือรมด้วยสารเคมีโดยไม่เสียรูปทรง ข้อเสีย คือ มีน้ำหนักมาก และราคาแพงเมื่อเทียบกับกระถางพลาสติก แต่หาง่าย เมื่อใช้ไปนานๆ แล้วจะมีตะไคร่น้ำขึ้นรอบกระถาง ทำให้ดูสกปรก และล้างทำความสะอาดยากกว่ากระถางพลาสติก กระถางพลาสติก มีข้อดีคือ ราคาถูก น้ำหนักเบา ทำความสะอาดง่าย ไม่มีปัญหาเรื่องตะไคร่น้ำ เก็บความชื้นได้ดีกว่ากระถางดินเผา ทำให้เครื่องปลูกแห้งช้า ทำให้ไม่ต้องรดน้ำบ่อยนัก ข้อเสียคือ เนื่องจากลักษณะของกระถางที่บไม่มีรูพรุนทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวกถ้ารดน้ำมากจะทำให้หน้าข้างและ อาจจะทำให้รากพืชเน่าตายได้ อุณหภูมิของเครื่องปลูกสูงมากในฤดูร้อน โดยเฉพาะกระถางพลาสติกสีดำ กระถางที่ทำจากวัสดุอื่น ซึ่งได้แก่ กระถางไม้ กระถางเคลือบ กระถางลายคราม กระถางดังกล่าวมีลักษณะต่างกัน จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความสวยงามเวลานำไปตั้งหรือแขวนประดับตามสถานที่ต่างๆ

กระถางประดับที่ไม่ใช่ปลูกต้นไม้โดยตรงคือกระถางประดับที่มีความสวยงาม หรือภาชนะที่สามารถใช้รองรับหรือเอากระถางปลูกต้นไม้ใส่ลงไปเพื่อให้ดูสวยงามยิ่งขึ้น เช่น กระบุง ตะกร้าไม้ ไม้สาน หวาย อลูมิเนียม กระเบื้องเคลือบ หรืออื่นๆ กระถางชนิดนี้เน้นความสวยงามเป็นหลัก เพราะส่วนใหญ่นำไปใช้ตกแต่งภายในอาคาร บ้านเรือน โรงแรม สำนักงาน หรือสถานที่อื่นๆ

ส่วนมากจะมีราคาแพง การใช้งานต้องทะนุถนอมหลีกเลี่ยงการโดนน้ำโดยเฉพาะกระถางประเภทที่ทำด้วยไม้ไผ่สาน หวาย จะทำให้ใช้งานได้นานขึ้น

ขนาดและรูปทรงของกระถาง จะใช้ตั้งแต่ขนาด 6 นิ้ว 8 นิ้ว 10 นิ้ว จนถึงขนาด 12 นิ้ว ถ้าเป็นกระถางดินเผาขนาดไม่ควรจะเกิน 12 นิ้ว เพราะเกินขนาดที่ดินเผาจะยึดเกาะได้แข็งแรงพอ และมักจะแตกหักได้ง่าย ถ้าจำเป็นต้องใช้ขนาดที่ใหญ่กว่านี้ ควรเลือกกระถางจำพวกกระถางเคลือบจะดีกว่า กระถางมาตรฐานทั่วไป (Standard Pot) เป็นกระถางที่มีปากกว้าง ก้นกระถางแคบ โดยที่ปากกระถางจะมีความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับความสูงหรือความลึกของกระถาง เช่น กระถาง 6 นิ้ว จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางของปากกระถาง 6 นิ้ว และมีความสูงหรือความลึก 6 นิ้ว เช่นเดียวกัน กระถางชนิดนี้ใช้ปลูกต้นไม้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็น ไม้อายุสั้น หรือไม้ประดับที่มีอายุยาวนาน เช่น กุหลาบ ได้เพราะมีวัสดุหรือเครื่องปลูกมากพอที่ระบบรากจะเจริญเติบโตได้ ความลึกของกระถางจะช่วยให้อากาศระบายได้ดี แต่มักจะมีปัญหาเรื่องดินแฉะ หากระบายน้ำออกไม่ดี ทำให้ระบบรากมีปัญหาได้ กระถางเตี้ย (Azalea Pots) มีลักษณะคล้ายทรงกระถางมาตรฐานทั่วไปแต่จะมีความลึกน้อยกว่า คือ ความลึกของกระถางเท่ากับพื้นที่ของเส้นผ่าศูนย์กลางของปากกระถาง เหมาะสำหรับไม้ดอกไม้พุ่มต้น และดอกชิดแน่น แต่ดินเตี้ย เช่น กล็อกซิเนีย (Gloxinia) และอาฟริกันไวโอเลต (African Violet) เนื่องจากกระถางชนิดนี้มีลักษณะเตี้ย ก้นกระถางกว้างกว่ากระถางแบบมาตรฐาน ทำให้ต้นไม้ล้มง่ายมีความมั่นคง และดูสวยงามไม่เปลืองวัสดุปลูก กระถางลาด (Pans) เป็นกระถางก้นตื้น คือ ความลึกหรือความสูงของกระถางจะเท่ากับครึ่งหนึ่งของเส้นผ่าศูนย์กลางของปากกระถาง เช่น ปากกระถางกว้าง 8 นิ้ว แต่จะลึกเพียง 4 นิ้ว เป็นต้น กระถางลาด หรือกระถางก้นตื้นนี้เหมาะสำหรับปลูกไม้หัว และไม้ประดับบางชนิดที่มีพุ่มเตี้ย และแผ่กว้าง เช่น ต้นคริสต์มาส นอกจากนี้กระถางยังใช้เป็นภาชนะเพาะเมล็ดพันธุ์ได้ดีอีกด้วย เนื่องจากมีก้นตื้นทำให้ดินเพาะเมล็ดไม่แฉะ ไม่เปลืองดินเพาะ น้ำหนักเบาเคลื่อนย้ายสะดวก

การปลูกไม้กระถางนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ ขนาดของต้นไม้ และกระถางควรให้เหมาะสมกัน ถ้าต้นไม้ยังเล็กอยู่ก็ใช้กระถางเล็กไปก่อน พอต้นไม้โตพอที่จะเปลี่ยนกระถางจึงเปลี่ยนกระถางตามขนาดของต้นไม้ เนื่องจากการปลูกไม้กระถางเป็นไม้ประดับนั้นต้องการความสวยงามเป็นหลักอยู่แล้ว ถ้าปลูกเพื่อให้เพื่อให้ไม้ในกระถางเป็นไม้ที่โตเร็ว ควรปลูกต้นไม้ต้นเดียวในหนึ่งกระถาง หรือถ้าต้นไม้เป็นทรงพุ่มแตกกิ่งก้านแผ่กว้างก็ควรปลูกต้นเดียวในหนึ่งกระถางเช่นกัน ส่วนต้นไม้ที่แตกกิ่งก้านน้อยทรงสูง แต่ถ้าต้องการให้เป็นพุ่มเพื่อความสวยงามก็ควรปลูกหลายต้นในหนึ่งกระถาง จำนวนต้นแล้วแต่ความเหมาะสมระหว่างต้นไม้กับขนาดของกระถาง ถ้าต้นไม้เป็นไม้ทรงสูงมีลำต้นเดี่ยวตั้งตรงแล้วแตกพุ่มตอนบน ก็ต้องปลูกลงต้นเดียวในหนึ่งกระถาง วิธีการปลูก ปลูกตามขั้นตอนดังนี้

1. เอาเศษอิฐ หรือเศษกระถางแตกอุดที่รูระบายน้ำที่ก้นกระถางเสียก่อน ถ้าจะให้ดี ต้องโรยทับด้วยกรวด อิฐมอญทุบ หรือถ่านอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนก็ได้ เพื่อให้ก้นกระถางโปร่ง และระบายน้ำได้ดี
2. จากนั้นเอาดินหรือเครื่องปลูกที่เตรียมไว้ใส่กระถาง และทำมูลดินเป็นขอบแหลม เท่ากับความลึกของดินที่ปลูก
3. ก่อนปลูกหากไม่มีรากมากเกิน ไปควรตัดรากเก่าออกบ้าง เพื่อกระตุ้นให้มีการสร้างระบบรากใหม่ที่แข็งแรง และแตกแขนงได้มากขึ้น
4. วางโคนต้นไม้ลงที่ยอดแหลมของมูลดิน และจัดระบบรากให้แผ่ออกรอบด้าน ทั้งตัวลงตามแนวลาดของมูลดิน
5. เติมดินรอบๆ โคนต้นไม้เพียงเล็กน้อยก่อน แล้วกดดินบริเวณรอบๆ โคนต้นไม้เบาๆ เป็นการไล่โพรงอากาศ และเพื่อให้ดินสัมผัสรากพืชได้กระชับขึ้น
6. จากนั้นเติมดินและกดเบาๆ จนเกือบเต็มกระถาง ให้ระดับดินอยู่ต่ำกว่าขอบกระถางพอประมาณ พยายามอย่าเติมดินจนเต็มหรือพูนกระถางจนเกินไป เพราะเวลารดน้ำจะทำให้ น้ำไหลออกนอกกระถางแทนที่จะซึมลงกระถาง แต่ถ้าเติมดินน้อยเกินไปก็จะทำให้ดินยุบตัวจนเกิด รากลอย หรือทำให้บริเวณโคนต้นไม้ชื้นเกินไป เป็นสาเหตุให้เกิดโรคราได้ง่ายขึ้น

การรดน้ำ

ปกติการให้น้ำต้นไม้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะการให้น้ำมากเกินไป น้อยเกินไป หรือให้น้ำไม่ถูกวิธีสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตของพืชเหมือนกัน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับ ชนิดของ พรรณพืช สภาพของดิน หรือเครื่องปลูก สภาพแวดล้อม เช่น ในร่ม กลางแจ้ง มีลมพัดผ่านหรือไม่ อุณหภูมิ และฤดูกาล เป็นต้น ถ้าพืชได้รับน้ำน้อยเกินไปจะทำให้ใบเหี่ยว เนื่องจากน้ำในดินมีไม่พอ ให้รากดูดไปเลี้ยงลำต้น ช่วงเวลาใกล้เที่ยงถึงบ่าย 3 โมงเย็น เป็นช่วงที่อากาศร้อนจัดพืชจะคายน้ำ มาก เมื่อคายน้ำมากแล้วรากต้องดูดน้ำมาชดเชยให้กับใบที่เสียน้ำไปกับอากาศ ถ้าชดเชยไม่ทันก็จะ ทำให้ใบเหี่ยว ถ้าน้ำมากจนเต็มช่องว่างทั้งหมดของดิน และไล่อากาศออกทำให้ดินอึดตัวจนเกิดน้ำขัง ก็จะไม่เหมาะกับการเจริญเติบโตของพืช เพราะจะทำให้พืชขาดออกซิเจน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการ หายใจของราก เราเรียกความชื้นในดินระดับนี้ว่าระดับ Superfluous ถ้าดินมีน้ำขังเพียง 2-3 วัน พืช จะมีอาการเหี่ยวต่างๆ ที่ไม่ขาดน้ำ บางชนิดอาจตายได้ แต่ในทางกลับกันถ้าพืชได้รับน้ำน้อยเกินไป ต้นก็เหี่ยวเหมือนกัน วิธีการให้น้ำไม้กระถาง การรดน้ำควรรดน้ำที่โคนต้นไม้ อย่าใช้วิธีฉีดทั้งใบ เพราะจะทำให้พุ่มและใบกระจายล้มได้ และทำให้น้ำกระจายออกนอกกระถาง ทำให้น้ำไม่ถึงระดับ ราก ถ้าดินแห้งหมดตัวหนึ่ขอบกระถาง ทำให้น้ำไหลลงรูที่ก้นกระถางหมด และไม่ชุ่มถึงระดับราก

ควรพรวนดินให้ฟูก่อนแล้วค่อยรดน้ำให้ชุ่ม ควรใช้น้ำที่ไม่แรง รดช้าๆ จนชุ่ม ไม่ควรฉีดน้ำแรงมาก เพราะจะทำให้หน้าดินออกจากกระถางทำให้รากลอย และแห้งได้ การรดน้ำที่ดีควรรดน้ำแล้วปล่อยให้ใบแห้งก่อนคำ เพื่อป้องกันการเกิดโรคในขณะที่ยังพืชขึ้น ควรพิจารณาตามฤดูกาล และความชื้นของดิน

ไม้กระถางในร่ม ต้องการแสงน้อย เนื่องจากการคายน้ำ การหายใจ การดูดธาตุอาหาร น้อยกว่าไม้กลางแจ้ง การให้น้ำต้องสังเกตความต้องการน้ำของพืชด้วย เช่น สัมผัสดินปลูก ความสดใสของใบ ในขณะที่อากาศแห้ง ถ้าอากาศชื้น-เย็น ควรให้น้ำวันเว้นวัน หรือสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ไม้กระถางที่มีใบใหญ่ จำนวนใบมาก ใบและต้นมีลักษณะอวบน้ำ จะต้องการน้ำมากกว่าไม้ใบเล็กหรือจำนวนใบน้อย ความต้องการน้ำแตกต่างกันตามชนิดของพรรณไม้ ไม้กระถางอายุยืน พุ่มใหญ่ ระบบรากสมบูรณ์ จะต้องการน้ำมากกว่าไม้กระถางขนาดเล็ก อายุสั้น หรือระบบรากยังไม่เจริญเต็มที่ และความชื้นของดินมีผลมาจากส่วนผสมของดินปลูกที่แตกต่างกัน ดินที่มีส่วนผสมของอินทรีวัตถุ ปุ๋ยคอกและวัสดุอื่น เช่น อิฐมอญทุบ ทราช จะอุ้มน้ำได้ดีกว่าดินร่วนธรรมดา ดินเหนียวระบายน้ำและอากาศได้ไม่ดี ดินแน่นแข็งตัวง่าย ทำให้ระบบรากเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร ชนิดของกระถางมีส่วนสำคัญในการให้น้ำด้วยเช่นกัน เช่น กระถางดินเผา มีรูพรุนทำให้การระเหยน้ำได้ง่าย ทำให้เครื่องปลูกแห้งเร็วกว่ากระถางพลาสติก แก้ว หรือโลหะ ดังนั้นไม้ที่ปลูกในกระถางดินเผาจึงควรให้น้ำบ่อยกว่ากระถางชนิดอื่น สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับ แสง อุณหภูมิ ความชื้นและลม สิ่งเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการให้น้ำด้วย เพราะมีส่วนทำให้พืชสูญเสียน้ำจากต้นด้วยการคายน้ำก็ระเหยไปจากเครื่องปลูกด้วยเช่นกัน ชนิดของพรรณไม้ที่ต่างกันความต้องการน้ำมากน้อยก็แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นจึงมีข้อสังเกตบางประการที่พอจะบอกให้ทราบเกี่ยวกับการให้น้ำแก่พืช โดยดูจากสิ่งต่างๆ ดังนี้ ค่อยพิจารณาในระดับความความถี่ประมาณครั้งนึ่ง หากดินแห้งก็ควรให้น้ำได้แล้ว สังเกตดูจากสีของผิวดินหน้ากระถาง ถ้าสีของดินจางลงมาก หน้าดินดูแห้งก็ควรให้น้ำได้แล้ว แต่ถ้าสีของดินยังค่อนข้างทึบแสดงว่าดินยังมีความชื้นอยู่ก็ไม่จำเป็นต้องให้น้ำ ขณะนั้น ดินในกระถางเริ่มหดตัวแยกออกจากขอบกระถางแสดงว่าดินแห้ง แต่ลักษณะนี้จะเห็นได้ชัดว่าเครื่องปลูกนี้มีส่วนผสมของดินเหนียวอยู่มาก วิธีแก้จึงควรพรวนดินให้ฟูก่อนรดน้ำ เพื่อให้ดินโปร่งและซึมน้ำได้ดีขึ้น ควรศึกษาและสังเกตนิสัยความต้องการน้ำของพืช เพราะแต่ละสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน แม้จะเป็นพืชชนิดเดียวกัน ก็อาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน

การให้ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยให้แก่ไม้ดอกไม้ประดับควรพิจารณาถึงความอุดมสมบูรณ์ของเครื่องปลูกเป็นหลัก เครื่องปลูกที่มีดินร่วน ใบไม้ผุ และปุ๋ยคอกผสมอยู่ในปริมาณมาก อาจไม่ต้องให้ปุ๋ยเพิ่ม หรืออาจให้

บ้างในปริมาณเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนเครื่องปลูกที่มีใบไม้ผุ และปุ๋ยคอกผสมอยู่ในปริมาณน้อย หรือไม่มีเลย ก็ควรใส่ปุ๋ยเพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการของพืช

โดยทั่วไปการใส่ปุ๋ยให้แก่ไม้ดอกไม้ประดับกระถางมักใช้ปุ๋ยในโตรเจน เช่น ยูเรีย (46-0-0) ช่วยเร่งการเจริญเติบโต โดยใส่หลังจากปลูกประมาณ 3-7 วัน และครั้งต่อไปใส่สัปดาห์ละครั้ง เพื่อเร่งให้ต้นไม้สร้างใบ แตกยอด กิ่งก้านได้ดีขึ้น เมื่อให้ปุ๋ยทุกครั้งควรรดน้ำตามเสมอเพราะน้ำจะเป็นตัวละลายให้พืชดูดน้ำไปใช้ได้สะดวก วิธีให้ปุ๋ยยูเรีย อาจจะใช้วิธีหว่านแล้วรดน้ำตามไป หรือละลายปุ๋ยในน้ำแล้วรดก็ได้ การให้ปุ๋ยไม้ดอกไม้ประดับในอาคารควรใส่ปุ๋ยเพียงเล็กน้อย ไม่ควรใส่มากเหมือนไม้กลางแจ้ง เนื่องจากภายในอาคารไม่เหมือนกับสภาพธรรมชาติปกติ จะทำให้พืชยืดลำต้นเร็ว และอ่อนแอไม่ทนต่อโรคแมลง ช่วงการใส่ปุ๋ย ควรใส่ระยะที่นำไม้ออกมาพักฟื้นภายนอกอาคาร ปุ๋ยที่ใช้อาจเป็นปุ๋ยเม็ดสูตรเสมอ เช่น 15-15-15 โดยใส่ทางดิน ร่วมกับการใช้ปุ๋ยน้ำสูตรในโตรเจนสูง เช่น 21-13-13 เสริมไปด้วย โดยการฉีดพ่นทางใบสัปดาห์ละครั้ง เมื่อเห็นว่าต้นไม้มือเริ่มฟื้นตัวดีขึ้นควรงดปุ๋ยทางใบให้เฉพาะปุ๋ยเม็ดทางดินอย่างเดียว โดยให้ปุ๋ยเคมีทุกๆ 3 เดือน ครั้งละ 1-2 ช้อนชาสำหรับไม้กระถางขนาด 8-12 นิ้ว โดยโรยรอบๆ กระถาง หรือฝังกลบ 2-3 จุด ชิดขอบกระถางปลูก รดน้ำให้ชุ่ม ไม้กระถางในร่มควรให้ปุ๋ยเคมีได้ในช่วงระยะเวลาที่พักไม้หลังจากใช้งานแล้ว ไม่ควรให้ปุ๋ยในระหว่างการตั้งประดับหรือระหว่างการใช้งาน

การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช

การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช เป็นความจำเป็นอีกอย่างหนึ่งในการดูแลรักษาไม้ดอกไม้ประดับ เพราะแมลงเป็นศัตรูต่อการเจริญเติบโตของพืช ที่พบมากมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทปากกัด ได้แก่ ตั๊กแตน หนอนผีเสื้อ ด้วง ฯลฯ ทำลายโดยกัดกินใบ ทำให้ต้นไม้มือไม่สามารถปรุงอาหารได้ และชะงักการเจริญเติบโต แมลงปากกัดบางชนิดกัดทะลุเข้าไปถึงกิ่งก้านหรือลำต้น ทำให้ท่อน้ำท่ออาหารของต้นไม้มือเสียหาย ถ้าถูกทำลายมากต้นไม้มือจะเหี่ยวและตายในที่สุด วิธีกำจัดโดยการใช้ยาประเภทถูกตัวตายหรือกินตายฉีดพ่น หากพบจำนวนไม่มากให้จับทำลาย ประเภทดูดน้ำเลี้ยง ได้แก่ เพลี้ยแป้ง เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน แมงมุมแดง เพลี้ยหอย ฯลฯ ทำลายโดยดูดน้ำเลี้ยงจากใบ แมลงปากดูดบางชนิดยังปล่อยสารพิษให้ต้นไม้มือใบสีซีดเหี่ยวแห้ง ใบร่วงก่อนกำหนด ชะงักการเจริญเติบโต และแห้งตายในที่สุด วิธีกำจัดโดยการฉีดยาประเภทถูกตัวตาย เนื่องจากการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับคน หากสามารถหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้มากเท่าไรหรือไม่ใช้เลยยิ่งดี โดยเฉพาะไม้ดอกไม้ประดับที่ใช้ประดับในอาคารบ้านเรือน หากจำเป็นต้องใช้ยากำจัดแมลงควรกระทำอยู่ภายนอกอาคารและหลีกเลี่ยงยาที่มีอันตรายมากๆ มีฤทธิ์ตกค้างนานและมีกลิ่นรุนแรง ก่อนนำพรรณไม้เข้าประดับในอาคารควรรด

ฉีดยา หรือทิ้งไว้จนหมดกลิ่นและฤทธิ์เสียก่อน สิ่งสำคัญควรเลือกใช้ยาให้ถูกต้องกับแมลงที่ต้องการกำจัด แล้วนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพราะโดยทั่วไปยาฆ่าแมลงมีอันตรายต่อคนอยู่แล้วไม่มากนักน้อย ถ้าใช้ไม่ถูกวิธีอันตรายก็ยิ่งมากขึ้น

การกำจัดโรคพืช โรคพืชที่พบบ่อยในไม้ดอกไม้ประดับได้แก่ โรคโคนเน่า ลักษณะอาการแสดงออกที่บริเวณ โคนต้นระดับผิวดินจะเน่าและต้นจะล้มตายในที่สุด ทางป้องกันหรือลดความเสียหายทำได้โดยการกำจัดวัชพืชและตัดแต่ง ช่วยให้โคนต้นโปร่งมีการระบายอากาศ แสงแดดส่องได้ทั่วถึง และพยายามรดน้ำให้น้อยลง รักษาผิวดินอย่าให้ชื้นแฉะเกินไป การกำจัดวัชพืช หรือหญ้าต่างๆ ที่ขึ้นอยู่ในเครื่องปลูกจะเป็นตัวแย่งอาหารจากต้นไม้ ทำให้ต้นไม้ไม่สวย และยังเป็นที่อยู่อาศัยหรือแหล่งสะสมของโรคแมลงบางชนิดด้วย การกำจัดวัชพืชควรทำในขณะที่วัชพืชยังเป็นต้นอ่อนยังไม่ออกดอกติดเมล็ด เพราะเมล็ดแก่อาจหล่นลงในเครื่องปลูกงอกเป็นต้นอ่อนได้ ทำให้ต้องเสียเวลาในการกำจัดต่อไปอีก วิธีการกำจัดวัชพืชอาจใช้วิธีถอนด้วยมือ แซะหรือขูดด้วย พลั่วมือ เสียม หรือจอบ โดยพรวนดินร่วมไปด้วย

การดูแลรักษาโดยทั่วไป

การปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับในกระถาง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิบัติดูแลรักษาอย่างดี และสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ไม้กระถางมีอายุยืน และคงความสวยงามไว้ได้นาน ไม่ต้องเปลี่ยนกระถาง หรือต้นไม้อ่อยครั้ง การดูแลรักษาโดยทั่วไปจึงควรคำนึงถึงความสำคัญดังต่อไปนี้

ไม่ควรตั้งไม้กระถางในที่ที่มีลมแรงมาก หรือตั้งใกล้ที่มีไอร้อนมาก เช่น อยู่ใกล้เครื่องทำความร้อน ไม้กระถางส่วนมากไม่ชอบให้ลมพัดโกรกมาก หรืออุณหภูมิสูง เพราะจะทำให้พืชมีการระเหยน้ำมากจนต้นไม้เหี่ยวเฉาตายได้ โดยเฉพาะการใช้ไฟส่องแสงสว่างแรงๆ และใกล้ต้นไม้เกินไปทำให้ต้นไม้ทนความร้อนไม่ไหวทำให้เหี่ยวเฉาตายได้ในที่สุด การนำไม้กระถางไปใช้งานหรือประดับในที่ต่างๆ จึงต้องคำนึงถึงช่วงเวลาการใช้งานของไม้แต่ละกลุ่มด้วย เช่น ไม้กลางแจ้งจำพวก หมากเหลือง ไทร ใผ่ วาสนา หากนำไปใช้ประดับในร่ม หรือในอาคาร ช่วงเวลาของการใช้งาน 6-8 สัปดาห์ ก็ควรสับเปลี่ยนไม้ชุดใหม่เข้าแทน เพื่อจะได้พักฟื้นไม้ประดับชุดเก่า ส่วนไม้ในร่มหรือกึ่งร่ม เช่น โมก คล้า อะโกลนิมา เปปเปอโรเมีย ฟิโล พลูด่าง เฟิร์น รวมทั้งกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ เช่น กัลลิกซีเนีย กล้วยไม้ ออฟริกันไวโอเลต จะอยู่ได้นานกว่า เพราะไม้กลุ่มนี้ต้องการแสงจำกัดอยู่แล้ว อายุการใช้งานอาจได้ถึง 8-10 สัปดาห์ แต่อย่างไรก็ตามอายุการใช้งานของไม้ทั้ง 2 กลุ่มนี้ ถ้ายังใช้งานช่วงเวลาสั้นจะดีกว่าเพราะไม่ทำให้ต้นไม้โทรมหรือช้ำมาก ไม้จะฟื้นตัวเร็วและคงความสวยงามได้นาน ดังนั้นสำหรับไม้ประดับในร่มแล้ว จึงควรเตรียมไม้ประดับไว้หลายชุด เพื่อใช้สับเปลี่ยน ไม้

กระดางที่ใช้ประดับนอกอาคารนั้นสำคัญที่สุดก็คือการให้น้ำสม่ำเสมอ ถ้าขาดน้ำแล้วจะเหี่ยวเฉา ถ้าใช้จานรองกันกระดางหล่อน้ำเอาไว้ก็จะช่วยได้บ้าง

การดูแลทำความสะอาดใบ ก็นับเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามเช่นกัน เพราะใบที่สะอาดคือใบที่แข็งแรง การล้างใบเป็นการล้างเอาฝุ่นละอองออกจากใบ นอกจากจะทำให้ใบสะอาดสวยงามแล้วยังทำให้พืชสามารถปรุงอาหารได้ดีขึ้นอีกด้วย วิธีล้างใบควรใช้น้ำสบู่อ่อนๆ จะไม่ทำให้เป็นอันตรายต่อใบ ไม่ควรใช้ผงหรือน้ำยาซักฟอกประเภทกัดรุนแรงโดยเด็ดขาด ส่วนโรคที่พบอยู่เสมอได้แก่โรคโคนเน่า มักเกิดกับพืชในระยะที่เป็นต้นกล้ายังตั้งตัวไม่ได้ แสดงอาการใบเหี่ยว เมื่อตุที่โคนต้นระดับผิวดินจะพบรอยเน่า และต้นล้มตายในที่สุด การป้องกันให้พยายามทำให้บริเวณโคนต้นโปร่ง มีการระบายอากาศดี มีแสงแดดส่องถึง และรักษาผิวดินปลูกอย่าให้ชื้นแฉะเกินไป

วัสดุปลูกจะประกอบจากวัสดุหลายๆชนิดผสมกัน เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าวัสดุปลูกเพียงแบบใดแบบหนึ่งเพียงชนิดเดียวมักจะมีคุณสมบัติข้อดีเพียงด้านเดียว กล่าวคือวัสดุที่มีคุณสมบัติดีมาก มักมีราคาแพง วัสดุประเภทที่ดูดซับและรักษาความชื้นได้ดีมักจะระบายอากาศได้ไม่ดี ส่วนวัสดุที่ระบายอากาศได้ดีก็มักจะดูดซับและรักษาความชื้นได้ไม่ดีนัก บางชนิดมีธาตุอาหาร ในขณะที่บางวัสดุปลูกก็ไม่มีธาตุอาหารเลย วัสดุปลูกที่เลือกใช้และหาได้ง่ายในบ้านเรามีอยู่มากมายอาทิเช่น เปลือกมะพร้าว ทรายหยาบ แกลบดิบ ขี้เถ้าแกลบ เปลือกไม้แห้ง ใบไม้ผุ ขี้วัวแห้ง ถ่านไม้ หินชนิดต่างๆ โฟมหักเป็นชิ้นขนาดต่างๆ ฯลฯ โดยเคล็ดลับของวัสดุปลูกคือหลีกเลี่ยงการใช้ดินเปล่าๆ โดยไม่ผสมอะไรเลย เนื่องจากดินเปล่าๆ เมื่อผ่านการรดน้ำระยะหนึ่งจะมีความแน่นตัวสูง แต่ถ้ามีการเพิ่มความโปร่งร่วนซุย จะช่วยให้มีการหมุนเวียนของอากาศและน้ำ ทำให้เกิดการถ่ายเทที่สมดุลและควบคุมเชื้อโรคได้ ดังนั้นการเตรียมผสมวัสดุปลูกจึงควรให้ความสำคัญกับความโปร่งและระบายอากาศดี แต่ก็ไม่สูญเสียความชื้นง่ายจนเกินไป ส่วนเรื่องธาตุอาหารผู้ที่ยังไม่ชำนาญในการผสมดินปลูก ให้ไปปรับที่ปุ๋ย ถ้าธาตุอาหารในตัววัสดุปลูกเยอะก็ไม่ต้องให้ปุ๋ยมาก ถ้าธาตุอาหารในตัวน้อยก็ให้ปุ๋ยเสริมเข้าไป ปัจจุบันปุ๋ยละลายช้าเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ประหยัดและลดความยุ่งยากได้ ต้นไม้บางชนิดสามารถปลูกให้งอกงามได้ดีเมื่อใช้ปุ๋ยละลายช้านี้ แม้จะใช้วัสดุปลูกที่ไม่มีธาตุอาหารใดๆ

ดิน และอุปกรณ์ในการปลูก

ในธรรมชาตินั้น ต้นไม้เจริญเติบโตหรือขึ้นได้ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมของพรรณพืชแต่ละชนิด แต่การปลูกเลี้ยงไม้กระดาง เป็นการกำหนดให้ต้นไม้ต้องอยู่ในที่ที่จำกัดในภาชนะปลูก ดินหรือเครื่องปลูกจึงมีความจำเป็นต้องมีคุณสมบัติในการยึดลำต้น การอุ้มน้ำ การถ่ายเทอากาศ และง่ายในการที่รากจะไชซอนได้สะดวก การปลูกพืชในกระดาง รากพืชจะถูกจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะ

ภายในกระถางเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้พืชเจริญเติบโตตามความประสงค์ของผู้ปลูกเลี้ยง ดินหรือวัสดุปลูกควรมีความอุดมสมบูรณ์ มีคุณภาพดี ซึ่งมีคุณสมบัติโดยทั่วไปดังนี้ ดินร่วนโปร่ง น้ำหนักเบา ระบายน้ำได้ดี ถ่ายเทอากาศได้ดีทั่วถึง ouch ซักน้ำได้ดี มีธาตุอาหาร หรือปุ๋ยที่พืชต้องการอย่างสมบูรณ์ ไม่มีความเป็นกรด เป็นด่างมากเกินไป มีความแน่นพอที่จะยึดให้ลำต้นทรงตัวอยู่ได้ ไม่มีสารเคมีที่เป็นพิษต่อรากพืช ดินทั่วไปมีคุณสมบัติทางเคมี และทางกายภาพที่แตกต่างกันไป เพื่อให้เหมาะสมเป็นเครื่องปลูกไม้กระถางจึงต้องมีการปรับปรุงคุณภาพโดยมีวัสดุอื่นๆ เป็นส่วนผสมดังนี้ อินทรี วัตถุ ประกอบด้วย เศษซากใบไม้ผุ เปลือกไม้แห้ง แกลบ ขุยมะพร้าว กาบมะพร้าวสับ ฟางข้าว และเปลือกถั่ว เป็นต้น ปุ๋ยคอก ประกอบด้วย จี๋วัว จี๋ควาย จี๋หมู จี๋ไก่ และจี๋ค้างคาว เป็นต้น ทราย อิฐปน และถ่านปน

วัสดุดังกล่าวเมื่อนำมาผสมกับดินธรรมชาติแล้ว จะมีคุณสมบัติร่วน โปร่ง มีน้ำหนักเบา อินทรีวัตถุ นอกจากจะช่วยปรับสภาพเนื้อดินให้ดีขึ้นแล้ว ยังพบว่ามีธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของไม้กระถาง คือเป็นปุ๋ยโดยตรงกับพืช แต่อาจจะไม่มากเหมือนปุ๋ยเคมี ความเป็นกรด เป็นด่าง หรือมี พีเอช (pH) ที่เหมาะสมกับไม้กระถาง คือ ไม้ใบกระถางควรมีค่า pH ระหว่าง 5.5–7.5 ไม้ดอกกระถางควรมีค่า pH ระหว่าง 5.5–6.0 เช่น กลีอกซีเนีย ออฟริกกันไวโอเลท บีโกเนีย และกุหลาบเป็นต้น ช่วงความเป็นกรด เป็นด่าง หรือ pH ของดินปลูกระหว่าง 5.5–6.0 ถือเป็นช่วงที่เหมาะสมสำหรับไม้กระถาง และไม้ดอกกระถางอายุยืน เช่น ไฮเดรนเยีย เบญจมาศหนู เบญจมาศพวง กลีอกซีเนีย บีโกเนีย ออฟริกกันไวโอเลท กุหลาบ เป็นต้น เพราะระบบรากพืชสามารถใช้ธาตุอาหารหรือปุ๋ยได้ดีระดับหนึ่ง

ดินปลูกที่ดีสำหรับไม้กระถางต้องคงทน มีอายุการใช้งานได้นาน ไม่สลายหรือยุบตัวเร็ว ดินปลูกที่มีส่วนผสมของเปลือกถั่ว แกลบ เปลือกไม้แห้ง กาบมะพร้าว จะอยู่ได้นานกว่าดินที่มีส่วนผสมใบไม้ผุ ฟางข้าว หรือ หญ้าแห้ง ตัวอย่างส่วนผสมของดินปลูกไม้กระถาง ส่วนผสมดินปลูกไม้กระถางทั่วไป สูตรที่ 1 ดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย 2 ส่วน อินทรีวัตถุ 1 ส่วน ปุ๋ยคอก 1 ส่วน สูตรที่ 2 ดินร่วน 1 ส่วน ทรายหยาบ 1 ส่วน ใบไม้ผุ 1 ส่วน ถ่านปน ¼ ส่วน สูตรที่ 3 ดินร่วน 1 ส่วน ทรายหยาบ 1 ส่วน ใบไม้ผุ 1 ส่วน ปุ๋ยคอก ¼ ส่วน ในกรณีที่ดินเป็นดินเหนียวควรใช้ส่วนผสมดังนี้ สูตรที่ 4 ดินเหนียว 2 ส่วน จี๋เถ้าแกลบ 1 ส่วน ปุ๋ยคอก 1 ส่วน เปลือกถั่ว 1 ส่วน โดยในกรณีดินที่มีความเป็นกรดสูง เช่น ดินนา ดินเหนียวในร่องน้ำนิ่ง ต้องใช้ปูนเป็นส่วนผสม เช่น ปูนดิบ หรือปูนสุก (ปูนขาว) ปูนจากเปลือกหอยเผาเป็นส่วนผสม อัตราส่วนของปูนครึ่งกิโลกรัม ต่อส่วนผสมดินปลูก 10 ปีบ

อุปกรณ์ในการตกแต่งสวน

หญ้านวลน้อย เป็นหญ้าพื้นเมืองของไทย เป็นหญ้า ที่นิยมปลูกกันมาก สามารถขึ้นได้ดีในดินเกือบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นดินเหนียว หรือดินปนทราย และยังปรับตัวกับสภาพแวดล้อมได้ดีได้ง่าย นอกจากนี้ ยังทนต่อความร้อนและแห้งแล้ง หรือที่น้ำท่วมขังและได้เป็นครั้งคราว จึงนิยมปลูกกันมาก หญ้านวลน้อยเป็นหญ้าที่จัดอยู่ในประเภทใกล้เคียงกับหญ้าญี่ปุ่น แต่มีใบกว้างกว่า และการเจริญเติบโตเร็วกว่าใบไม้แข็งกระด้างเหมือนหญ้าญี่ปุ่น หญ้าชนิดนี้ขึ้นง่าย และเจริญเติบโต เป็นแผ่นได้เร็วพอสมควร แต่ช่อดอกค่อนข้างยาวและเห็นได้ชัด การตัดหญ้าควรตัดในระยะ 0.75 - 1.5 นิ้ว โดยตัดทุก ๆ 1-2 สัปดาห์ เพราะด้วยเหตุที่ว่าหญ้านี้จะมีช่อดอกค่อนข้างยาว ดอกมีสีน้ำตาลออกดก จึงทำให้สนามหญ้าไม่สวยในเวลาออกดอก จำเป็นต้องคอยระวังกำจัดช่อดอกให้หมด ในช่วงฤดูการออกดอก เครื่องตัดหญ้าทั่วๆ ไปก็ใช้ได้ แม้กระทั่งกรรไกร หรือรถเข็นหญ้าก็ได้ คือ หญ้านวลน้อยชอบขึ้นในที่กลางแจ้ง แต่ในที่ร่มมีแดดพอเพียงก็สามารถขึ้นได้ ถ้าไม่ตัดหญ้านี้เลยจะสูงประมาณ 6 นิ้ว เป็นหญ้าที่ทนต่อ การเหยียบย่ำ ทนต่อความแห้งแล้งหรือน้ำขังและเป็นครั้งคราว ตลอดจนทนต่ออุณหภูมิสูงได้ดี แต่ในฤดูแล้งต้องรดน้ำอยู่เสมอมิฉะนั้นใบจะเหลืองแต่ไม่ถึงตาย นอกจากนี้ทนต่อดินเค็มได้บ้าง รวมทั้งยังต้านทานต่อโรคแมลงได้ดี ใช้ทำสนามหญ้าทั่วไป เช่น สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ สถานที่ราชการ สวนหย่อมในบริเวณบ้าน โรงแรม สวนอาหาร บริษัทห้างร้านใหญ่ๆ ในสนามกอล์ฟ ใช้ทำกรีน (Green) ซึ่งเป็นที่ตีลูกกอล์ฟลงหลุม ใช้ทำบริเวณ (Tee) ซึ่งเป็นที่เริ่มต้นตีกอล์ฟ ตลอดจนปลูกบนทางตีกอล์ฟ (Fair Way) นอกจากนี้ยังใช้ในการจัดสวนทั่ว ๆ ไป เพราะเป็นหญ้าที่ทนการเหยียบย่ำ รวมทั้งเป็นหญ้าที่ดูแลรักษาง่าย กว่าหญ้าชนิดอื่น ๆ ถึงแม้จะปล่อยปลະละเลยไปบ้าง เมื่อกลับมาดูแลรักษาใหม่ ก็ยังจะได้สนามหญ้าที่มีคุณภาพดีเหมือนกัน

หญ้ามามาเลเซียชนิด Tropical Carpet Grass นิยมปลูกในประเทศไทย โดยมีการปลูกกันมานานแล้วในสวนยางพาราภาคใต้ ติดกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งเราเรียกกันว่า หญ้าเห็บ และในบางท้องถิ่นก็เรียกว่า หญ้าไผ่ แต่ในอดีตจะมีการปลูกขายก็ได้ตั้งชื่อเสียใหม่ว่า หญ้ามามาเลเซีย มาถึงทุกวันนี้ ซึ่งก็คิดว่าผู้ที่ปลูกขายคงต้องการให้เห็นว่า มาจากเมืองนอก เพื่อให้ลูกใจคนไทยที่นิยมของเมืองนอก เพื่อให้ขายได้ง่ายและได้ราคาสูง หญ้ามามาเลเซียควรปลูกในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และสามารถขึ้นได้ดีในสถานที่ที่มีแสงน้อยหรือร่มรำไร เช่น บริเวณชายคาบ้าน และอาคารหรือใต้ต้นไม้ ที่มีแดดรำไร ไม่ชอบที่น้ำขังแฉะ ถ้าน้ำขังแฉะต้นจะแคระแกร็น ใบจะเหลืองและตายได้ ถ้าปลูกในที่ที่มีแสงแจ้งมีแดดจัด การมีเจริญเติบโตที่ และมีรากแน่น จะทำให้ต้นแคระ ขอบปล้องจะสั้นมีสีแดง ส่วนใบก็จะเล็กและมีสีแดงด้วย หญ้าชนิดนี้มีความต้องการน้ำมาก ซึ่งก็เนื่องจากมีใบใหญ่ จึงมีการคายน้ำมาก ในฤดูแล้ง ถ้าหากขาดน้ำใบจะเหลือง และชะงักการเจริญเติบโต และ

ไม่ทนต่อการเหยียบย่ำ หล้ามาเลเซียนี้ไม่ต้องการการเอาใจใส่มากนัก และไม่ต้องตัดบ่อย ๆ เหมือนหล้าอื่น ๆ นิยมใช้เป็นหล้าคลุมหล้า คลุมวัชพืชในสวนยาง สวนผลไม้ทางภาคใต้ เพราะขึ้นได้แน่นดี วัชพืชอื่นๆ ไม่มีโอกาสขึ้นแซมได้ ประโยชน์ของหล้ามาเลเซียเป็นหล้าที่ใช้ทำสนามหล้า และจัดสวนหย่อมเช่นเดียวกับ หล้าชนิดอื่นๆ โดยเฉพาะในที่ร่มรำไรสามารถเจริญเติบโตได้ดีในที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไม่ทนต่อดินเค็ม หล้ามาเลเซียที่ใช้ปลูกโดยเมล็ดจะสามารถป้องกันการพังทลายของดิน ในที่มีความลาดชันสูงได้ดีเช่นกัน ทนต่อดินเป็นกรดที่มี pH ประมาณ 4.5-5.5 เป็นหล้าที่ชอบความชื้นสูง ปลูกได้ในดินแทบทุกชนิด การตัดหล้าควรตัดในระยะ 1-2 นิ้ว โดยตัดทุก 10-15 วัน เครื่องตัดหล้าสามารถใช้ได้ทุกชนิด รวมทั้งกรรไกรตัดหล้า

การดูแลไม้ดอกไม้ประดับในฤดูต่างๆ

การดูแลไม้ดอกไม้ประดับในหน้าหนาว โดยทั่วไปในช่วงฤดูหนาว จะเป็นช่วงที่อากาศแห้ง หรือมีความชื้นในอากาศต่ำ ไม้ดอกเขตร้อนบางชนิดจะเข้าสู่ระยะพักตัว เช่น ปทุมมา และกระเจียว บางชนิดให้ดอกน้อยลง เช่น กลัวยี่ไม้ ชรรมรักษา และชิงแดง ส่วนไม้ดอกเขตหนาวจะเจริญเติบโตได้ดี เช่น กุหลาบ เบญจมาศ เยอร์บีรา ดาวเรือง คริสต์มาส และจะมีสีเข้มกว่าไม้ดอกในฤดูอื่นๆ การให้น้ำควรรดน้ำให้ถี่ขึ้น โดยเว้นช่วงให้ผิวดินแห้งบ้างเล็กน้อย เพื่อให้รากพืชได้อากาศ ไม้ดอกไม้ประดับส่วนมากต้องการความชื้นในอากาศประมาณ 70% เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ดังนั้นการเพิ่มความชื้นในอากาศจะช่วยให้ไม้ดอกไม้ประดับให้ผลผลิตดีขึ้น ซึ่งทำได้โดยการให้น้ำแบบฝ่นโปรย (สปริงเกิล) หรือการพ่นหมอก การให้น้ำ ไม้ดอกไม้ประดับในช่วงฤดูหนาวจะแตกต่างกับการให้น้ำในช่วงฤดูฝน ซึ่งในช่วงฤดูฝนจะให้ปุ๋ยบ่อยครั้ง แต่ในช่วงฤดูหนาวต้องให้ปุ๋ยด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากหากให้ปุ๋ยเป็นประจำ โดยเฉพาะปุ๋ยเม็ด ปุ๋ยมีโอกาสสะสมอยู่ในดินเป็นปริมาณมากทำให้เกิดสภาพดินเค็ม ในระยะนี้ต้องหมั่นตรวจสอบสภาพดิน หากพบว่าดินเริ่มเค็มให้ลดปริมาณปุ๋ยเคมีลง หรือให้ปุ๋ยพร้อมกับน้ำแทนการให้ปุ๋ยเม็ด และรดน้ำในปริมาณที่มากกว่าเดิม

อุณหภูมิที่พุ่งขึ้นสูงทะลุปรอทในหน้าร้อน ทำให้อากาศร้อนระอุทั่วทุกมุมเมือง วิธีหลบร้อนของเรา นั้นก็มีไม่มากนัก ซึ่งวิธีง่ายๆ ก็ได้แก่ การอาศัยหลบใต้ร่มเงาต้นไม้ใหญ่หรือพักอาศัยภายในตึกอาคาร นั่นก็พอช่วยให้ทุเลาลงได้บ้าง แต่บรรดาต้นไม้ที่เป็นร่มเงาให้เรานั้นต้องยืนต้นรับแสงแดดอย่างเต็มที่ตลอดทั้งวัน จนต้นไม้ที่ทนร้อนไม่ไหวต้องล้มตายไปไม่น้อยทีเดียว วิธีที่จะช่วยยืดอายุให้กับไม้ต้นงามของคุณในช่วงเวลาที่อากาศร้อนอย่างนี้ ทำได้โดยการเอาใจใส่ต้นไม้เหล่านั้นเพิ่มขึ้น ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. การรดน้ำ ควรรดในตอนเช้าหรือเย็น ช่วงที่อากาศไม่ร้อนจนเกินไป ซึ่งเวลาที่เหมาะสม คือ 6.00 - 8.00 น. และ 17.00 ถึง 21.00 น. ไม่ควรรดน้ำในตอนกลางวันแดดจัด เพราะเปรียบเสมือนการเอาน้ำร้อนมารดต้นไม้ตัวเอง อาจรดวันละครั้งในปริมาณที่มากกว่าปกติ หรือรดวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น วิธีรดควรรดรอบโคนต้นไม้ให้ชุ่มและรดพุ่มใบด้วย เพื่อให้ใบพืชซึมซับน้ำเข้าทางปากใบ และลดการคายน้ำ หลังรดน้ำสายยางควรม้วนเก็บให้เรียบร้อย ไม่ควรวางทับสนามหญ้า เพราะนอกจากจะดูไม่เรียบร้อย น้ำที่ค้างอยู่ในสายยางที่ตากแดดจัดจะร้อนทำให้หญ้าตายได้

2. การใส่ปุ๋ย พยายามอย่าให้เม็ดปุ๋ยติดค้างอยู่ที่ใบและยอด เพราะจะทำให้เกิดอาการใบไหม้ได้ หรือใส่ก่อนรดน้ำ สำหรับการใส่ปุ๋ยทางใบและฉีดยาฆ่าแมลงไม่ควรฉีดพ่นในขณะที่อากาศร้อนจัด จะทำให้ใบไหม้และไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ เพราะในช่วงที่อากาศร้อน ปากใบพืชจะปิดเพื่อลดการคายน้ำ การใส่ปุ๋ยไม่ควรใส่บ่อยเกินไปถ้าไม่จำเป็น จะเป็นการเร่งการแตกใบใหม่ ซึ่งใบอ่อนจะไม่ทนกับอากาศและแสงแดดที่ร้อนจัด

3. การพรวนดินให้ร่วนซุยเป็นประจำ จะทำให้ดินโปร่ง มีช่องว่างในเนื้อดินดูดซับน้ำไว้ได้มาก ทำให้น้ำซึมซับลงในดินในระดับที่ลึกกว่าปกติ ถ้าดินแห้งเกินไปอาจใช้วัสดุปลูกมาคลุมแปลงหรือโคนต้นไม้ช่วยดูดซับน้ำ เช่น กาบมะพร้าวสับหรือหญ้าที่แห้งและปราศจากเชื้อโรคและวัชพืช

4. ควรมีการตัดแต่งกิ่ง กระโดง กิ่งเป็นโรค และกิ่งที่ไม่มีความจำเป็น เพื่อลดการคายน้ำของพืช การดูแลไม้ดอกไม้ประดับในฤดูฝน ฤดูฝนคือฤดูที่ทุกคนจินตนาการออกทันทีเลยว่าจะต้องและ สำหรับต้นไม้หลายๆ คนก็อาจคิดว่า หน้าฝนคือเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับต้นไม้ที่จะได้รับน้ำเต็มที่ น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการเจริญเติบโต แต่น้ำจะทำให้เกิดปัญหาทันทีที่มีมากเกินไป เพราะถ้ามีน้ำมากเกินไปจะทำให้เกิดอาการเฉาตายได้ น้ำได้ดินที่มีมากเกินไปก่อให้เกิดปัญหาต้นไม้รากเน่าได้ วิธีดูแลต้นไม้ในหน้าฝนมีวิธีง่ายๆ คือ

1. ต้องตัดแต่งกิ่งไม้ขึ้นต้นให้โปร่งก่อนจะเข้าหน้าฝน ถ้ากิ่งก้านที่บวมเกินไปจะทำให้กิ่งฉีกหักได้ง่าย เพราะน้ำฝนที่เกาะบนใบไม้ในปริมาณมาก จะมีน้ำหนักมากขึ้นทำให้กิ่งฉีกขาดเสียหาย นอกจากนี้หน้าฝนจะมีพายุและลมแรงกระโชก ทำให้กิ่งไม้ฉีกขาดหรือหักได้เช่นกัน

2. ต้องมั่นใจว่าพื้นที่ปลูกต้นไม้ไม่มีน้ำท่วมขัง ถ้ามีน้ำขังแล้วจะทำให้ต้นไม้เกิดอาการรากเน่า ควรจะปรับเนินดินเพื่อไม่ให้มีน้ำขังบริเวณโคนต้นไม้ ถ้าทำเนินดินแล้วต้นไม้ยังแสดงอาการได้น้ำมากเกินไปอยู่ก็ควรจะทำระบบระบายน้ำจากบริเวณรอบโคนต้นไม้ ให้น้ำไหลออกไปเร็วที่สุด แต่ควรระวังปริมาณดินที่มาปรับทำเนินจะทำให้เกิดอันตรายต่อต้นไม้ได้ ถ้าหากการถมดินนั้นกลบโคนต้นไม้มากเกินไป

3. ควรฉีดยาพ่น ยาป้องกันกำจัดเชื้อราด้วย เพราะเชื้อราคือสาเหตุที่ทำให้ผลผลิตและคุณภาพของพืชพรรณลดลง

4. หมั่นกำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมต้นไม้เป็นประจำ เพราะหน้าฝนวัชพืชจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและขึ้นปกคลุมต้นไม้ แย่งอาหารและแสงแดด ทำให้ต้นไม้อ่อนแอ ตลอดจนเป็นแหล่งสะสมเชื้อราและโรคพืช ถ้าหากปล่อยให้วัชพืชโตเกินไปจะทำให้กำจัดยากและเสียค่าใช้จ่ายสูง

5. ควรพรวนดินเพื่อให้ดิน มีโอกาสแห้งในระดับผิวดินบ้าง และรากต้นไม้ที่อยู่ในระดับหน้าดิน จะได้รับออกซิเจนบ้าง

6. ไม่ควรใส่ปุ๋ยมากเกินไป หรือถ้าใส่ต้องรีบพรวนดินเพื่อให้ดินกลบปุ๋ยก่อนที่น้ำฝนจะชะล้างปุ๋ย ให้ไหลไปที่อื่น ซึ่งถือเป็นการสิ้นเปลือง

7. สำหรับต้นไม้ที่ปลูกใหม่ควรค้ำยันให้ดี เพราะยังไม่มีรากที่จะยึดเกาะดินพุงลำต้นอยู่ได้ด้วยตัวเอง อีกทั้งลมแรงอาจทำให้ต้นไม้ปลูกใหม่โอนเอนไปตามลม ซึ่งจะทำลายระบบรากที่กำลังแตกออกอาจทำให้ต้นไม้ชะงักการเจริญเติบโตได้

จากเหตุการณ์อุทกภัยน้ำท่วมในหลายๆจังหวัดที่ผ่านมา ได้สร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือนและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก หลังน้ำลดแล้ว ความเสียหายจะยิ่งปรากฏชัด โดยเฉพาะผู้ที่มีสวนสวย ๆ มีต้นไม้ที่แสนรักและสนามหญ้าที่เขียว ปัญหาทุกอย่างมีทางแก้ แม้จะต้องใช้เวลาบ้าง การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง เริ่มแรกเมื่อน้ำลด พื้นดินในบริเวณบ้านยังเปียกและอ่อนตัวอยู่ ต้นไม้บางต้น (ไม้ใหญ่) อาจรอดแต่บางต้นอาจตาย วิธีดูว่าต้นไม้ไหนมีสภาพอย่างไรให้สังเกตดูที่ลักษณะของพุ่มใบ ถ้าใบเหี่ยวเฉาติดดิน ลองดึงดูแล้วไม่ร่วงยังเหนียวติดกิ่ง เอาเล็บสะกิดเปลือกของลำต้นหรือกิ่งดูแล้ว เป็นสีน้ำตาล ก็แสดงว่าไม่รอด แต่ถ้าทิ้งใบร่วงพุ่มทั้งต้น กิ่งก้านแลดูยังสดตึง สะกิดดูแล้วมีสีเขียวต้นนี้อาจมีเปอร์เซ็นต์รอดสูงมาก ควรหลีกเลี่ยงการเดินย่ำโคนต้นไม้ในขณะที่น้ำท่วม หรือดินยังเปียกอยู่ เพราะการเดินย่ำโคนต้นไม้ในขณะที่ดินอ่อนตัวจะทำให้รากไม้ได้รับความกระทบกระเทือน และถูกดินอัดแน่น ต้นไม้จะตายได้ง่าย

หากโดนน้ำท่วมเกิน 1 อาทิตย์ โอกาสรอดมีน้อยมาก นอกเสียจากว่าเป็นพันธุ์ที่ชอบขึ้นในที่แฉะแฉะ สะเทินน้ำสะเทินบก เช่น ดาหลา ธรรมรักษา พุทธรักษา กล่ำย เตย เป็นต้น ดังนั้นถ้าหากพบว่าพุ่มไหน ต้นไหน ตายสนิทแล้ว ก็ตัดใจเสีย ขุดถอนรากถอนโคนทิ้ง รวมทั้งหญ้าและไม้คลุมดิน เมื่อเอาต้นเน่าๆ เหล่านี้ออกแล้ว ก็ฟื้นฟูดินเสียใหม่ด้วยการพรวนให้ดินร่วนซุยเกิดช่องว่างระหว่างเม็ดดิน เพื่อให้ออกซิเจนแทรกลงไปดินได้ บางพื้นที่อาจมีเศษขยะปะปนมาระหว่างน้ำท่วมขังก็ให้เก็บออกเสียให้หมด ใบไม้ที่เน่าเหม็นก็ควรกำจัด ถ้าไม่ต้องการปรับปรุงสวนใหม่อย่างเร่งด่วน อาจจะทิ้งให้สลายเป็นปุ๋ยได้ แต่หากต้องการจัดสวนใหม่ทันทีหลังน้ำลด น่าจะใช้ยากันเชื้อ

ราละลายน้ำรดให้ทั่วเพื่อกันเชื้อจากการเน่าเปื่อยของต้นไม้และขยะที่ปะปนมากับน้ำ สำหรับพันธุ์ไม้แสนรัก ก็อาจปลูกเลี้ยงในกระถาง เพื่อจะได้ยกหนีน้ำได้ ไม่ยืนต้นบางต้นที่รอดจากน้ำท่วมขัง ไม่ควรพรวนดินขณะที่ดินยังเปียก ต้องรอให้ดินแห้งก่อนการตัดแต่งกิ่งในระยะนี้ก็ควรรดไว้ก่อน รอไว้ใกล้ฤดูฝนค่อยดำเนินการ เพราะต้นไม้จะแตกกิ่งก้านใหม่ได้รวดเร็ว